

Krisplan

vid dödsfall och olyckor

Beredskapsplan vid dödsfall och olyckor

Död och sorg är ett tema som vi ofta har svårt för att tala om. Samhället och familjestrukturen har gradvis förändrats och därmed också vårt sätt att se på döden. Levnadsvillkoren har förändrats och därmed även viktiga traditioner och ritualer i samband med sjukdom och död. Det nätverk som tidigare existerat i familjen och samhället har inte ersatts med något annat.

Skolan är en viktig institution för elever och personal, eftersom vi här tillbringar en stor del av vårt liv. Skolan måste ta sitt ansvar när det blir krissituationer. Det är viktigt att ha en helhetssyn på människan och inte bara se till det som har med kunskapsförmedling att göra.

Obearbetad sorg kan skada personlighetsutvecklingen. Det kan resultera i att ungdomarna får en dålig självbild, blir osäkra eller får koncentrationssvårigheter. Om vi har en beredskapsplan kan vi hjälpa dem att komma ur krisen på ett bra sätt.

Det handlar inte bara om att vara expert på området utan det viktigaste är **MEDMÄNSKLIGHET**. Det är viktigt att på ett respektfullt sätt hjälpa ungdomarna med det som är svårt.

Ingen situation eller händelse är den andra lik och därför kan man inte sätta upp exakta rutiner för vad som bör göras i alla situationer. Denna plan är en vägvisare med förslag till hur man kan gå tillväga vid dödsfall och olyckor.

Vid meddelande om kris, dödsfall och olyckor sammankallas krisgruppen omedelbart. Det kan vara aktuellt att utvidga eller avgränsa gruppen beroende på omständigheterna.

Krisgruppen består av:

Skolledning, kurator, skolsköterska och vaktmästare (se bilaga).

Dödsfall – elev

1. Omedelbart efter dödsfallet

- 1.1 Rektor för berörd sektor sammankallar krisgruppen.
- 1.2 Krisgruppen samlas på rektors kontor.
 - faktainformation meddelas alla i gruppen.
 - gruppen fördelar uppgifterna mellan sig.
 - eventuella resurspersoner kontaktas.
- 1.3 Rektor informerar övrig skolledning och ger instruktioner om hur de skall förhålla sig vid förfrågningar.
Gymnasiechefen är den ende som ger extern information.
- 1.4 Rektor ombesörjer att all personal informeras. Det är viktigt att nå samtliga (bland annat städ och bespisning).
- 1.5 Rektor ansvarar för att mentorn ger eleverna i berörd klass information
 - Mentorn kan få hjälp av krisgruppen.
- 1.6 Mentorn för berörd klass samlar eleverna i klassrummet.
 - Mentorn är ansvarig för att elever som är utanför skolan får veta vad som hänt (idrott, exkursioner, praktik, sjukdom osv.).
 - Eleverna får prata om det som de tänker och känner.
 - Ge tröst som känns naturlig.
 - Närhet är viktigare än tröst.
 - Kom ihåg positiva episoder, fina minnen av den avlidne.
 - Läraren organiserar så att eleverna kan vara samlade på skolan.
 - Låt eleverna eventuellt vara tillsammans med vänner från andra klasser.
- 1.7 Respektive rektor ansvarar för att eleverna i andra klasser får information.
- 1.8 Det är viktigt att samla kamrater som finns i andra klasser.
- 1.9 Eventuell flagghissning när information nått fram till alla.
- 1.10 Lokal iordningsställs för att elever ska kunna träffas.
- 1.11 Kontakt tas med kyrkan; bjuda in dem till skolan för att finnas tillgängliga för elever och personal.

Dödsfall – elev

2. De följande dagarna

- 2.1 Minnesstund i aulan eller annan lokal för alla som vill, även föräldrarna.
- Eleverna tillsammans med krisgruppen ansvarar för arrangemanget.
 - Ljusstakar, dukar, fotoram finns hos vaktmästaren.
 - Rektor ansvarar för att någon skriver ner minnesstunden för att lämna till föräldrarna.
- 2.2 Kontakt med anhöriga.
- Rektor och/eller mentor i samarbete med elevvården kontaktar föräldrarna/familjen om minnesstund och avtalar praktiska saker i samband med begravningen (krans/skolkör mm.). Detta kan eventuellt ske i samarbete med klassen.
 - Eventuellt besök hos de anhöriga av mentor, lärare, elever.
- 2.3 Samtal i den berörda klassen. Mentor tillsammans med elevvårdspersonal.
- om begravning. Eleverna bör förberedas på att en begravning kan vara psykiskt arbetsam.
 - om praktiska saker i samband med begravning/kransnedläggning/tal mm.
 - om minnesord i tidningen.
 - om besök hos de anhöriga.

3. Begravningsdagen

- 3.1 Flagghissning.
- 3.2 Klassen träffas tidigt i kyrkan för att få sitta tillsammans.
- 3.3 Alla elever och anställda bör få delta i begravningen.
- 3.4 Organisation av transport.
- 3.5 Klassen bör samlas efter begravningen – eventuellt efter familjens arrangemang.
- 3.6 Om klassen inte kan delta på begravningen, t.ex. om den avlidne kommer från en annan kommun, kan man hålla en kort minnesstund med skolans alla elever i samband med flagghissningen. Eventuellt representerar någon klassen och skolan på begravningen.

Dödsfall – elev

4. Efterarbete

- 4.1 Viktigt med stöd och hjälp i kollegiet.
- Kollegor som inte berörs så mycket, bör visa omsorg för en lärare som är mitt i sorgearbetet. Krisgruppen bör vara central i detta arbete.
- 4.2 Var uppmärksam på elevens olika sorgereaktioner.
- Någon kommer snabbt igång med sorgearbetet efter ett dödsfall. Någon får märkbara reaktioner efter en tid.
- Skuld känslor är ett typiskt tecken i sorgereaktionen hos unga människor. Det kan ofta förbindas med ”magiska tankar”. Dog han för att han blev mobbad? Dog han för att vi sa att han var dum? Här är handledning mycket viktig.

Sorgens fyra faser:

1. Chockfasen: Varar från ett ögonblick till någon dag.
 2. Reaktionsfasen: Kan vara i flera veckor.
 3. Bearbetningsfasen: Kan vara i över ett år.
 4. Nyorienteringsfasen: Framtiden.
- 4.3 Samtal i klassen, där man sätter namn på tankar och frågor i anknytning till det som har skett, kommer att ha stor betydelse i fortsättningen. Modellen för ett sådant klassmöte kan vara följande: a) Introduktion, b) Fakta, c) Tankar, d) Reaktioner, e) Information, f) Avslutning. Det finns en del litteratur, som på ett fint sätt fångar upp reaktioner, tankar och frågor i samband med sorg och död.
- 4.4 Det kan ha stor betydelse för klassen att
- den avlidnes bänk blir stående tom en tid.
- foto av eleven finns i klassrummet.
- sända blommor, eller göra besök vid graven vid speciella tillfällen, eller tända ljus på graven eller i klassrummet.
Ovannämnda förslag bör diskuteras i klassen.
- 4.5 Eventuella resurspersoner utan och innanför skolan kan vara viktiga i efterarbetet.
- 4.6 Föräldrarna erbjuds att komma till skolan för att se elevens arbetsplats.
- Återsändande av böcker/saker.
- Blommor till de anhöriga eller ett besök från skolan vid skolårets avslutning.

Dödsfall – personal

1. Omedelbart efter dödsfallet

- 1.1 Ansvarig chef sammankallar krisgruppen.
- 1.2 Krisgruppen samlas på ansvarig chefs kontor:
 - faktainformation meddelas till alla i gruppen.
 - gruppen fördelar uppgifterna mellan sig.
 - eventuella resurspersoner kontaktas.
- 1.3 Ansvarig chef informerar övrig skolledning och ger instruktioner om hur de ska förhålla sig vid förfrågningar. Gymnasiechefen är den ende som ger extern information.
- 1.4 Ansvarig chef ombesörjer att all övrig personal informeras. Det är viktigt att nå samtliga, eventuellt gemensam information i aulan.
- 1.5 Berörda klasser informeras
 - Om det är mentorn som avlidit, bör en lärare som de känner, informera klassen och ”behålla” dem över dagen.
 - Prata öppet om det som har skett.
 - Låt eleverna prata om vad de känner och tänker.
- 1.6 Flagghissning när informationen nått fram till alla. Vaktmästaren flaggar på skolan. Kontakta även Information- och Service, tel 181 01 som kontaktar
 - Felanmälan, för flaggning på kommunförvaltningen.
 - Personalfunktionen.

2. De följande dagarna

- 2.1 Minnesstund i aulan för alla som vill.
 - Ansvarig chef ansvarar för arrangemanget.
 - Ros och stearinljus inköps för att användas till minnesstunden samt placeras på den avlidnes arbetsplats.
- 2.2 Vid ett personalmöte diskuteras praktiska saker i samband med dödsfallet, bland annat kontakten med anhöriga. Om den avlidne har personliga tillhörigheter på arbetet skall de anhöriga få möjlighet att själva hämta dem om de vill.
 - Kommunens försäkringar etc, Berit Johansson, tel 181 40
 - Facklig kontaktperson för ev. försäkringar genom facket.
- 2.3 Ansvarig chef tillser att blomsterkrans från arbetsgivaren skickas till begravning.

Dödsfall – personal

3. Begravningsdagen

- 3.1 Flagghissning
- 3.2 Alla elever och anställda bör få delta i begravningen.
- 3.3 Organisering av transport.

4. Efterarbete

- 4.1 Viktigt med stöd och hjälp i kollegiet.
- Krisgruppen är central i detta arbete.
- 4.2 Var uppmärksam på olika sorgereaktioner.
- Någon kommer snabbt igång med sorgearbetet efter ett dödsfall. Någon får märkbara reaktioner efter en tid.
- Skuld känslor är ett typiskt tecken i sorgereaktionen.
Här är handledning mycket viktig både för elever och personal.

Sorgens fyra faser:

- 1. Chockfasen: Varar från ett ögonblick till någon dag.
 - 2. Reaktionsfasen: Kan vara i flera veckor.
 - 3. Bearbetningsfasen: Kan vara i över ett år.
 - 4. Nyorienteringsfasen: Framtiden.
- 4.3 Om det är en lärare som har avlidit, är det naturligt med samtal i klassen, där man sätter namn på tankar och frågor till det som har skett. Modellen för ett sådant klassmöte kan vara följande: a) Introduktion, b) Fakta, c) Tankar, d) Reaktioner, e) Information, f) Avslutning. Det finns en del litteratur, som på ett fint sätt fångar upp reaktioner, tankar och frågor i samband med sorg och död.
 - 4.4 Eventuella resurspersoner utan och innanför skolan kan vara viktiga i detta efterarbete.

En elev mister en av sina närmaste

1. Tiden efter dödsfallet

- 1.1 När en elev mister en nära anhörig, bör mentorn informera elevens övriga lärare och klassen om detta. Mentorn kan kontakta elevvården för handledning.
- 1.2 Prata med eleven eller med vårdnadshavare om han/hon vill att hennes/hans situation diskuteras i klassen
- komma överens med eleven om han/hon skall vara närvarande i klassen när händelsen tas upp.
- 1.3 Mentorn bör i samråd med klassen sörja för eventuella kondoleanser från klassen i form av besök, blommor, brev eller liknande.

2. Efterarbete

- 2.1 Mentorn följer upp eleven.
- 2.2 Var uppmärksam på olika sorgereaktioner
- Någon kommer snabbt igång med sorgearbetet efter ett dödsfall. Någon får märkbara reaktioner efter en tid.
- Skuld känslor är ett typiskt tecken på sorgereaktion.
Här är handledning mycket viktig.

Sorgens fyra faser:

1. Chockfasen: Varar från ett ögonblick till några dagar.
 2. Reaktionsfasen: Kan vara i flera veckor.
 3. Bearbetningsfasen: Kan vara i över 1 år.
 4. Nyorienteringsfasen: Framtiden.
- 2.3 Undersökningar har visat att elever i sorg vill ha en vuxenkontakt som bara är deras. Elever som inte får hjälp eller stöd, kan lätt komma in i en ny kris. Med tanke på detta bör mentorn i samråd med eleven/föräldrarna prata om elevens fortsatta behov av en fast vuxenkontakt i eller utanför skolan som kan stödja eleven en tid framöver.
 - 2.4 Eventuella resurspersoner utan och innanför skolan kan vara viktiga i detta efterarbete.

Olyckor i skolan, omskakande händelser, kriser, våld

1. Olycksplatsen

- 1.1 Den som kommer först till platsen ordnar så att
 - förstahjälpp blir igångsatt
 - ambulans tillkallas
 - ansvarig rektor informeras
 - de övriga eleverna håller sig ifrån olycksplatsen
- 1.2 Ansvarig rektor ser till att
 - föräldrarna får information
 - vid arbetsplatsolyckor kontaktas skyddsombud
 - anmälan till AMV (omedelbart)
- 1.3 Ansvarig rektor tillkallar polis
 - vid trafikolyckor
 - vid allvarlig personskada
 - vid olyckor där straffrättsligt ansvar kan göras gällande
 - i tvivelaktiga fall: ring alltid polisen
- 1.4 Närvarande personal ansvarar för att registrera närvaron och ta speciellt hand om den/de som har varit vittne till olyckan.

2. Information

- 2.1 Ansvarig rektor informerar de anställda och eleverna.
- 2.2 Ansvarig rektor informerar skolledningen och ger instruktioner om hur de skall förhålla sig vid förfrågningar. Gymnasiechefen är den ende som ger extern information.
- 2.3 Ansvarig rektor informerar övriga skolor och gymnasiechefen.

Elever som varit vittnen till olyckan bör samlas. Gå till angivet klassrum. Låt eleverna prata om händelsen. Elever som har hört, men inte sett vad som skett, kan samlas i aulan för att få korrekt information. Elever i chocktillstånd eller som har extra behov av stöd och uppmärksamhet, måste få särskild hjälp och bli extra omhändertagna. Om den skadade eleven måste stanna länge på sjukhus efter olyckan, bör mentor hålla kontakt med hemmet och sjukhuset. Om eleven kommer tillbaka med bestående skador efter olyckan, följs det upp av mentorn som anmäler till elevvården för att anpassa skolsituationen.

Olyckor i skolan, omskakande händelser, kriser, våld

3. Våld, hot med vapen

- 3.1 Tillkalla någon ur skolledningen och eventuellt polisen.
- 3.2 Kontakta polis och vårdnadshavare. Anmäl till AMV.
- 3.3 Prata enskilt med inblandade elever. Tag stöd av kurator och dokumentera (mentor, rektor och kurator).
- 3.4 Prata med de elever som berörs av händelsen. Tag hjälp av kurator. Gruppsamtal (mentor, rektor och kurator).

Förmedling av dödsbudskap i skolan

1. Låt den som förmedlar dödsbudet vara en som eleven litar på eller har tillit till, förslagsvis mentorn.Handledning kan begäras av elevvården. Mentorn/lärare behöver ej göra det ensam.
2. När skolledningen får veta att ett dödsfall (efter olycka) inträffat, skall besked till berörd elev ske via rektor eller mentor.
3. Innan budskapet ges till eleven bör riktigheten kontrolleras och samtidigt inhämtas information om när det har hänt och hur det har gått till.
4. Läraren bör lämna beskedet på ett lugnt enskilt ställe.
5. Beskedet bör ges öppet och direkt, men med någon till till mental förberedelse. Man bör inte vänta med beskedet till skoldagens slut.
6. Efter att eleven fått budskapet, måste det finnas tid till att sitta med eleven. Reaktionen som kommer måste få utlopp.
7. Fraser som: ”Det skall nog gå bra” – ”tiden läker alla sår” bör undvikas.
8. Låt inte eleven vara ensam. Ge tröst som känns naturlig. Fysisk kontakt kan ha en lugnande effekt, men det bör respekteras om personen inte vill ha sådan närhet.
9. Läraren bör följa eleven hem eller till det ställe där familjen uppehåller sig. Det kan också vara någon från familjen som hämtar eleven.
10. I samråd med eleven bör de andra eleverna – eventuellt bara de som eleven själv anser informeras snarast om det som har hänt.

LITTERATURLISTA

Finns på biblioteket

<u>Författare</u>	<u>Titel</u>
Stig Jonsson	”En bro över mörka vatten”.
Annika Hagström	En dokumentär om människor i små och stora katastrofer.
Per Eriksson	”När en älskad dör”. Hur reagerar de efterlevande när en älskad dör? Hur tar de emot dödsbudskapet, hur arbetar de med sorgen, vad gör vännerna?
Solveig Cronström-Beskov	”Sorgens många ansikten”. Denna bok handlar om olika reaktioner inför död och svåra förluster av andra slag, också om sorgprocesser som stannat upp eller gått vilse.
Inga Sylvander	”Barn och separationer”. Händelser inträffar i livet som bryter sammanhållningen och splittrar familjer för kortare eller längre tid – eller för alltid. Dessa separationer kan skada eller vara till nytta – det beror helt på omständigheterna.
<u>Författare</u>	<u>Titel</u>
Sis Foster	”Barn, död och sorg”. En bok som ger kunskap och tröst när barn drabbas av sorg. Om hur barn i olika åldrar reagerar. Och hur man kan hjälpa ett barn genom en svårtid tillbaka till livet.
Karsten Holm	”Julie är död”. En bok om en familjs kris och sorg då deras lilla dotter blir påkörd och dödad.

LITTERATURLISTA

Finns hos elevhälsan

Författare

Titel

Lilian Hellgren

”Döden tillhör livet”.
En artikelserie.

Atle Dyregrov

”Beredskapsplan för skolan”

Mariann Andersson
Kristina Ingemarsson

”Kris och katastrof”
En handbok för skolan.

Johan Cullberg

”Kris och utveckling”

Välkommaskolans krisgrupp

(Se bilaga)

Viktiga Telefonnummer:

Ambulans	112
Brandkår/Räddningstjänst	112
Polis	114 14
Barn- och ungdomspsykiatri	194 47, 194 48
Vuxenpsykiatri	194 26
Kyrkan Malmberget	240 30
Kyrkan Gällivare	755 30
Psykiskt- och socialt omhändertagande	112
Kommunens växel	81 80 00
Ungdomsmottagningen	104 45
Samtalsbyrån	81 89 34